

Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar i vapenlagen (1996:67) och i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Det huvudsakliga syftet med lagändringarna är att motverka den ökade förekomsten av illegala vapen och handgranater i samhället med dödligt våld som följd.

Förslaget innebär att straffskalorna för grovt vapenbrott och grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor ändras från fängelse i lägst ett och högst fyra år till fängelse i lägst två och högst fem år. Vidare föreslås att minimistraffen för de synnerligen grova brotten höjs från fängelse i tre år till fängelse i fyra år. Slutligen föreslås att straffmaximum för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor av normalgraden ändras från fängelse i två år till fängelse i tre år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Utskottet föreslår med anledning av en följdmotion två tillkännagivanden till regeringen. Enligt utskottet bör regeringen återkomma med dels ett förslag om att även straffmaximum för de synnerligen grova brotten ska höjas, dels ett förslag om att fler vapenbrott än i dag ska anses som grova.

I betänkandet finns en reservation (SD, -).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:26 Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten.

Tre yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten	5
Reservation	13
Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten, punkt 1 (SD, -).....	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Propositionen	14
Följdmotionerna	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	15
<i>Bilaga 3</i>	
Reservanternas lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
2. lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:26 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2017/18:3916 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -).

Reservation (SD, -)

2. Höjda maximistraff

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att höja maximistraffen för synnerligen grovt vapenbrott och synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3917 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1.

3. Kvalifikationsgrunder för grova brott

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att fler vapenbrott ska anses som grova och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3917 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2.

Stockholm den 16 november 2017

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Rickard Nordin (C), Yasmine Posio Nilsson (V), Patrick Reslow (-), Robert Hannah (L) och Gustaf Lantz (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2017/18:26 Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten. I propositionen föreslår regeringen höjda maximistraff för grovt vapenbrott och grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor samt vissa andra skärpningar av straffen för dessa brottstyper.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1 och 3.

Lagförslagen har behandlats av Lagrådet. Lagrådet riktade kritik bl.a. mot den korta remisstiden. Utskottet återkommer till denna fråga.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har tillkännagett för regeringen att den bör utreda möjligheten att höja minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor till två års fängelse (bet. 2016/17:FöU10, rskr. 2016/17:195).

Utskottets överväganden

Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår ett motionsyrkande om skärpta minimi- och maximistraff i de aktuella lagarna.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen så snart som möjligt bör återkomma till riksdagen med ett förslag om dels en höjning av straffmaximum för de synnerligen grova brotten, dels att fler vapenbrott ska anses som grova, och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservationen (SD, -).

Propositionen

Bakgrund

Straffskalan för allvarliga brott mot tillståndsplikten för explosiva varor ändrades nyligen. I propositionen Skärpta straff för brott mot tillståndsplikten för explosiva varor (prop. 2016/17:92) föreslog regeringen att minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor skulle höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Vidare föreslogs en särskild straffskala för brott som är att anse som synnerligen grova. Regeringen konstaterade då bl.a. att det skett en kraftig ökning av den illegala förekomsten av explosiva varor, främst handgranater, i Sverige. Enligt regeringen fanns det tecken på att personer som tillhör kriminella grupperingar i större utsträckning än tidigare hade tillgång till explosiva varor och att de också hade en större benägenhet att använda dessa (prop. 2016/17:92 s. 9). Att straffskalan inte redan i det ärendet skärptes mer berodde på att det inte fanns beredningsunderlag för en sådan skärpning. Regeringen förklarade sig ha för avsikt att återkomma i frågan (prop. 2016/17:92 s. 10). I samband med att propositionen antogs tillkännagav riksdagen att regeringen borde utreda möjligheten att höja minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) till fängelse i två år (bet. 2016/17:FöU10 punkt 3, rskr. 2016/17:195).

Straffet för grovt vapenbrott skärptes senast 2014. Bakgrunden till den skärpningen var att det fanns tecken på att personer som tillhör kriminella gäng hade tillgång till skjutvapen i större utsträckning än tidigare och att benägenheten att använda vapnen också verkade ha ökat (prop. 2013/14:226 s. 33 f.). Sedan den senaste straffskärpningen har antalet anmälda vapenbrott ökat. Även antalet fall av dödligt våld där skjutvapen använts har ökat de

senaste åren och då särskilt inom ramen för kriminella konflikter. Polismyndigheten har också kunnat konstatera att skjutningar med illegala vapen generellt har ökat i storstadsregionerna. I ett regeringsbeslut den 1 december 2015 (Ju2015/09349/PO) fick Polismyndigheten i uppdrag att skapa förutsättningar för att ytterligare motverka förekomsten av illegala vapen och explosiva varor inom landet. Den 22 februari 2017 delredovisade myndigheten uppdraget genom skrivelsen Insatser mot illegala vapen och explosiva varor i Sverige. I skrivelsen betonade Polismyndigheten behovet av att höja minimistrafpen för bl.a. grovt vapenbrott till fängelse i två år. Vidare föreslog Polismyndigheten bl.a. att även straffskalorna för de synnerligen grova brotten skulle ses över. Polismyndigheten lämnade även i mars 2017 in en skrivelse till regeringen med bl.a. en hemställan om lagändringar (Ju2017/02146/L4). I skrivelsen underströk myndigheten behovet av att skärpa minimistrafpen för såväl grovt vapenbrott som grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor till fängelse i två år.

Behovet av ändring

Regeringen framhåller att synen på våldsbrott och andra avsiktliga angrepp på enskildas fysiska integritet har skärpts de senaste åren. Denna strängare syn bekräftades senast genom den skärpning av straffskalorna som trädde i kraft den 1 juli 2017 och som avser bl.a. brottstyperna grov misshandel, synnerligen grov misshandel, grovt olaga tvång, grovt olaga hot, grovt rån och grov utpressning (prop. 2016/17:108).

Även om vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor inte är konstruerade på ett sådant sätt att det för straffansvar förutsätts att någon skadas, är syftet med kriminaliseringen likväl att förebygga den skada skjutvapen eller explosiva varor kan orsaka. Tillgång till skjutvapen och explosiva varor utgör också många gånger en förutsättning för att grova våldsbrott ska komma till stånd, och en uppkommen våldssituation riskerar att få betydligt svårare följder om skjutvapen eller explosiva varor förekommer. Den ökade användningen av skjutvapen och explosiva varor som handgranater medför inte minst ökade risker för skador även på personer som inte är involverade i de kriminella konflikter där våldet förekommer. Den skärpta synen på allvarliga våldsbrott är alltså ett skäl att även se strängare på allvarliga vapenbrott och allvarliga brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Många skjutningar uppstår mer eller mindre spontant och med en kort reaktionstid mellan upplevd kränkning och genomförd skjutning. En straffskärpning skulle därmed kunna få en viss brottsförebyggande effekt genom att kriminella personers omedelbara tillgång till skjutvapen minskar. Vissa explosiva varor som handgranater, bomber och minor är vapenlika och minst lika farliga som skjutvapen. Om det är ett skjutvapen eller t.ex. en handgranat som används vid ett allvarligt våldsdåd kan ibland snarast antas vara en slump eller beroende på vad som för tillfället finns tillgängligt. Det finns därför goda skäl för att straffvärdet för vapenbrott och brott mot

tillståndsplikten i LBE avseende explosiva varor ska stämma överens, och att straffskalorna ska utformas på ett likadant sätt.

Det finns enligt regeringen sammanfattningsvis skäl för en skärpt syn på allvarliga vapenbrott och allvarliga brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Straffstadgandena i såväl LBE som vapenlagen omfattar dock många olika slags gärningar och varor. Regeringen anser att det som först och främst föranleder en skärpt syn är de grova och synnerligen grova brotten, som t.ex. kan bestå i innehav av skjutvapen på offentliga platser eller hantering av explosiva varor som handgranater. Mindre allvarliga överträdelser av vapenlagen eller otillåten hantering av mindre farliga explosiva varor – t.ex. krutstubin – motiverar enligt regeringen inte samma skärpta syn.

Regeringens förslag

Ändrade straffskalor

Regeringen föreslår att straffmaximum för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor av normalgraden ska ändras från fängelse i två år till fängelse i tre år.

För de grova brotten ska straffskalorna ändras från fängelse i lägst ett och högst fyra år till fängelse i lägst två och högst fem år.

För de synnerligen grova brotten ska straffminimum höjas från fängelse i tre år till fängelse i fyra år.

Närmare om höjningen av minimistraffen

Den skärpta synen på vapenbrott och brott mot tillståndsplikten i LBE bör enligt regeringen avspeglas i brottens straffskalor. I första hand är det straffminimum för grovt vapenbrott och grovt brott mot LBE som bör höjas. En sådan höjning leder till omedelbara höjningar av straffen för de grova brott som bedöms ha ett straffvärde motsvarande straffminimum, men innebär också en uppgradering av straffvärdet för de grövre brotten i allmänhet, dvs. även för de brott som har ett straffvärde som överstiger straffminimum. Även riksdagen har, som framgått, i ett tillkännagivande anfört att regeringen bör utreda möjligheten att höja minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten i LBE till två års fängelse (bet. 2016/17:FöU10, rskr. 2016/17:195).

Regeringen noterar att en höjning av straffminimum för de grova brotten till två år är en markant höjning och skulle innebära att straffminimum för dessa brott skulle bli högre än för t.ex. grov misshandel och grovt vållande till annans död. Det skulle innebära en betydande uppvärdering av den presumerade fara som ligger i ett grovt vapenbrott eller ett grovt brott mot tillståndsplikten i LBE. Den presumtiva skadeverkan av redan ett enstaka skjutvapen eller en handgranat är dock mycket stor och kan omfatta en stor krets av personer. Tillgången till illegala vapen och explosiva varor har också stor betydelse för att många av de allvarligaste våldsbrotten ska kunna komma till stånd. I kriminella miljöer innebär redan förekomsten av skjutvapen och explosiva varor – oavsett om de kommer till direkt användning eller inte – att ett våldskapital som skapar otrygghet hos allmänheten byggs upp. Det gäller

inte minst i redan utsatta områden. Regeringen anser därför att redan innehav av t.ex. ett skjutvapen på allmän plats har ett klart högre straffvärde än vad nuvarande straffskala ger uttryck för och att en höjning av straffminimum för de grova brotten till två års fängelse är motiverad.

Den skärpta synen på vapenbrott och brott mot tillståndsplikten i LBE bör enligt regeringen inte bara få genomslag i straffskalan för de grova brotten utan även för de synnerligen grova brotten. Straffminimum för de synnerligen grova brotten bör höjas i motsvarande mån, dvs. med ett år, till fängelse i lägst fyra år.

En justering av straffminimum för de grova brotten bör komma att påverka straffvärdesbedömningen även för brott av normalgraden. Regeringen finner dock inte att det finns några egentliga skäl att justera straffminimum för dessa brott, och därmed ytterligare skärpa straffen för de gärningar som ligger i den nedersta delen av de straffskalorna.

Närmare om ändringarna av straffmaximum

Straffmaximum för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor av normalgraden är i dag fängelse i två år. För de grova brotten är straffmaximum fängelse i fyra år. En höjning av straffminimum för de grova brotten till fängelse i lägst två år och för de synnerligen grova till fängelse i lägst fyra år, skulle innebära att straffskalorna inte längre skulle överlappa varandra. En viss sådan överlappning är enligt regeringen önskvärd. Regeringen föreslår därför att straffmaximum för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor höjs till fängelse i tre år.

Vidare bör straffmaximum för de grova brotten enligt regeringen höjas till fem år. Det är en straffnivå som inte har använts tidigare. Regeringen anför att den tidigare konstaterat att det kan finnas skäl att göra avsteg från de straffnivåer som traditionellt har tillämpats för minimistraff för att på ett mera nyanserat sätt kunna ange hur allvarlig en viss brottstyp ska anses vara i förhållande till andra brott (se prop. 2016/17:108 s. 29). Samma resonemang gör sig, menar regeringen, här gällande beträffande maximumstraffen.

Det högsta straffet för de synnerligen grova brotten är i dag fängelse i sex år. En höjning av straffminimum till fyra år skulle alltså innebära att skillnaden mellan straffminimum och straffmaximum för dessa brott blir två år, vilket kan anses vara en relativt snäv straffskala. Regeringen anför beträffande detta att straffskalorna för de synnerligen grova brotten inte bör ses isolerade för sig, utan att straffskalorna för samtliga grader av vapenbrott och brott mot LBE i stället sammantaget får anses ge tillräckligt utrymme för en nyanserad straffmätning. Det bör, enligt regeringen, vidare vägas in att maximumstraffet för de grövsta brotten relativt nyligen höjdes i och med införandet av särskilda straffskalor för de synnerligen grova brotten (prop. 2013/14:226 och prop. 2016/17:92). Dessa straffskalor är dessutom reserverade för de allra grövsta brotten och används sällan. Regeringen anser mot den bakgrunden att det för närvarande inte framkommit tillräckliga skäl för att höja straffmaximum även för de synnerligen grova brotten.

Straffprocessuella tvångsmedel

En höjning av straffminimum för de grova brotten till fängelse i minst två år kommer att få även andra konsekvenser än sådana som är hänförliga till straffmätningen. Det kommer bl.a. att föreligga en presumtion för häktning av den som på sannolika skäl är misstänkt för ett sådant brott (24 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken [RB]). Vidare innebär höjningen att det blir möjligt att tillgripa vissa andra straffprocessuella tvångsmedel, som t.ex. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (27 kap. 18 § andra stycket 1 RB). Lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet blir också tillämplig. Det blir vidare möjligt att beslagta skriftliga meddelanden mellan den som är misstänkt och någon närstående till honom eller henne (27 kap. 2 § andra stycket RB). Höjningen av straffminimum för de synnerligen grova brotten till fängelse i fyra år innebär att det blir möjligt att tillgripa hemlig rumsavlyssning (27 kap. 20 d § andra stycket 1 RB).

Övriga frågor

Regeringen finner inte anledning att ändra kvalifikationsgrunderna i vapenlagen och LBE, dvs. de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om en gärning ska kvalificeras som grov eller synnerligen grov. Regeringen anför i denna fråga följande. De befintliga kvalifikationsgrunderna är inte uttömmande, utan även andra omständigheter kan påverka bedömningen. Kvalifikationsgrunderna i båda lagarna sågs över relativt nyligen (prop. 2016/17:92 och prop. 2013/14:226). Syftet med de aktuella lagförslagen är att en skärpt syn på dessa brott ska få genomslag i rättstillämpningen. Avsikten är inte att de gärningar som nu betraktas som grova eller synnerligen grova ska rubriceras annorlunda utan att deras straffvärde ska bli högre. Syftet med kvalifikationsgrunden ”att gärningen annars har varit av särskild farlig art” (9 kap. 1 a § första stycket 4 vapenlagen och 29 a § första stycket 3 LBE), som nyligen infördes i lagarna, är att betona att även andra omständigheter än de övriga uppräknade kvalifikationsgrunderna kan vara av betydelse vid bedömningen av om en gärning är att anse som grov, liksom att betona att gärningens farlighet här är central. I förarbetena ges ett flertal exempel på sådana omständigheter. Regeringen anser sammantaget att det saknas skäl att göra några ändringar i kvalifikationsgrunderna i vapenlagen och LBE.

Inte heller subsidiaritetsregeln i 30 § LBE, som reglerar frågor om konkurrens mellan bl.a. LBE och lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen), ändras enligt förslaget. Regeringen uppger sig ha för avsikt att återkomma till frågan om Tullverkets befogenheter och hur smugglingsbrotten ska förhålla sig till bestämmelserna i LBE. Tills vidare får konkurrensfrågorna, menar regeringen, överlämnas till rättstillämpningen.

Regeringen lämnar i detta lagstiftningsärende inte något förslag på skärpning av straffen för brott mot tillståndsplikten enligt LBE avseende brandfarliga varor.

Regeringen uppger att man genom förslagen i propositionen anser riksdagens tillkännagivande om höjt minimistraff för grovt brott mot tillståndsplikten enligt LBE vara slutbehandlat.

Lagrådets yttrande

Lagrådet har i sitt yttrande över lagförslagen anfört att beredningen av den promemoria som ligger till grund för lagändringarna inte är godtagbar. Enligt Lagrådet har remisstiden varit påfallande kort, vilket medfört svårigheter för remissinstanserna att bedöma konsekvenserna av förslagen. Konsekvenserna är inte heller tillräckligt redovisade i promemorian. Det framgår t.ex. inte klart hur vissa konkurrensfrågor ska lösas. Detta gäller särskilt förhållandet till smugglingslagen. Enligt Lagrådet kan det inte anses att regeringsformens beredningskrav är uppfyllt, varav följer att lagrådsremissen inte kan ligga till grund för lagstiftning. Av den anledningen avstyrker Lagrådet förslagen.

Regeringen genmäler i propositionen att förslagen inte innebär någon nykriminalisering, utan endast att befintliga straffskalor ändras, och att omfattningen av de förslag som remissinstanserna haft att bedöma har varit begränsad. Regeringen anför vidare att samtliga remissinstanser utom två har kommit in med remissvar trots den korta svarstiden. Enligt regeringen finns det mot denna bakgrund ett tillräckligt beredningsunderlag för lagförslagen. Det finns vidare, enligt regeringen, inget utrymme för att inom ramen för detta lagstiftningsärende göra en översyn av smugglingslagens bestämmelser, och därmed förhållandet mellan smugglingsbrott och de i lagstiftningsärendet aktuella brotten. Regeringen uppger, som redovisats ovan, att den avser återkomma i ett annat sammanhang till frågan om smugglingslagens straffskalor och nyss nämnda konkurrensfrågor.

Motionerna

I motion 2017/18:3916 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkas att lagtexten i 9 kap. 1 och 1 a §§ vapenlagen samt 29 och 29 a §§ lagen om explosiva och brandfarliga varor ska ha den utformning som framgår av bilaga 3. Enligt motionärerna är regeringens förslag inte tillräckligt långtgående. Straffmaximum för vapenbrott som har begåtts av oaktsamhet eller är att anse som ringa bör enligt dem vara nio månader. Straffmaximum för grovt vapenbrott bör vara sex år och för synnerligen grovt vapenbrott åtta år. För grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor bör straffmaximum vara sex år, och för det synnerligen grova brottet åtta år.

I motion 2017/18:3917 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) begär motionärerna i yrkande 1 skärpta straff för synnerligen grova vapenbrott och i yrkande 2 att fler vapenbrott ska betraktas som grova. Motionärerna anför att straffskalan för de synnerligen grova brotten blir för snäv. Av den anledningen bör regeringen enligt motionärerna återkomma med ett separat förslag på höjning av straffmaximum för dessa brott. Vidare bör enligt motionärerna t.ex. det fall då någon förvarar ett illegalt vapen i sin bostad och det kan befaras att

det kommer till brottslig användning undantagslöst bedömas som ett grovt brott.

Tidigare utskottsbehandling

Som framgått ovan har riksdagen tidigare tillkännaggett för regeringen att den bör utreda möjligheten att höja minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten enligt LBE till två års fängelse (bet. 2016/17:FöU10, rskr. 2016/17:195). Regeringen hade i det lagstiftningsärendet föreslagit en höjning av minimistraffet från sex månader till ett års fängelse. Försvarsutskottet anförde då att det kunde sättas i fråga om det förslaget var tillräckligt långtgående och hänvisade till bl.a. de ökade möjligheter till häktning och inhämtande av uppgifter som ett minimistraff på två år skulle kunna medföra, och föreslog att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om straffhöjning till regeringen.

Utskottets ställningstagande

Justitieutskottet ser positivt på att regeringen nu har överlämnat ett förslag på skärpta straff för brott mot vapenlagen och tillståndsplikten för explosiva varor till riksdagen. Utskottet delar regeringens oro för den ökade förekomsten av illegala vapen och handgranater i samhället och det hot mot människors trygghet som detta innebär. För att motverka den utvecklingen anser utskottet i likhet med regeringen att straffen för de nämnda brotten bör skärpas.

Utskottet har vid sitt ställningstagande till lagförslagen beaktat Lagrådets invändningar mot beredningen av ärendet. Det finns för regeringsärenden ett grundlagsskyddat beredningskrav (7 kap. 2 § regeringsformen). Detta är ett karakteristiskt och betydelsefullt inslag i den svenska politiska beslutsprocessen. Som Lagrådet framhåller bestäms beredningskravets faktiska innehåll av det aktuella ärendets natur. Lagstiftningsärenden bereds normalt genom att ett förslag till lag med tillhörande motiv skickas på remiss till berörda myndigheter och organisationer. Remisstiden måste bestämmas så att remissinstanserna får tillräcklig tid för att sätta sig in i förslaget, bilda sig en uppfattning om det och avfatta ett remissvar.

Utskottet instämmer i Lagrådets bedömning att regeringen brustit i beredningen av ärendet, bl.a. genom en alltför kort remisstid och en bristande motivering för denna avvikelse från det gängse beredningskravet. Utskottet vill i detta sammanhang rent generellt understryka vikten av att kravet på beredning iakttas. Samtidigt delar utskottet regeringens bedömning att det mot bakgrund av bl.a. brottsutvecklingen är angeläget att de aktuella straffskärpningarna snarast träder i kraft. Vidare har, som också regeringen påpekar, den stora majoriteten av remissinstanserna inkommit med remissvar trots den korta svarstiden. Utskottet är av den anledningen berett att, i detta fall, ställa sig bakom propositionen trots att beredningen i delar varit

bristfällig. Utskottet föreslår således att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Utskottet finner i stort att lagförslagen är ändamålsenligt utformade och att de föreslagna straffskärpningarna är väl avvägda. Utskottet noterar särskilt de ökade möjligheter till användning av tvångsmedel som en höjning av minimistraffen medför. Enligt utskottet är det dock problematiskt att förslaget inte omfattar en höjning av maximumstraffet för de synnerligen grova brotten. Att minimistraffet för brotten höjs från tre år till fyra år medför enligt utskottet att den föreslagna straffskalan riskerar att bli för snäv. Utskottet föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen att den så snart som möjligt ska återkomma med ett förslag om att höja maximistraffen för de synnerligen grova brotten. Utskottet föreslår därmed att riksdagen bifaller motion 2017/18:3917 (M, C, L, KD) yrkande 1.

Utskottet finner vidare att det finns skäl att se över kvalifikationsgrunderna i vapenlagen. Regeringen anför i propositionen att syftet med att ändra straffskalorna inte varit att de gärningar som nu rubriceras som grova eller synnerligen grova ska rubriceras annorlunda utan att deras straffvärde ska bli högre. Det finns därför inte anledning att ändra kvalifikationsgrunderna, vare sig i vapenlagen eller i LBE. Utskottet, som vill betona allvaret i sådana gärningar där vapen riskerar att komma till brottslig användning, anser emellertid att regeringen bör överväga utformningen av kvalifikationsgrunderna i syfte att fler gärningar ska omfattas av dessa. Exempelvis bör det utredas om det fall då någon förvarar ett illegalt vapen i bostaden, och det kan befaras att vapnet kommer till brottslig användning, till skillnad från i dag undantagslöst ska bedömas som grovt brott. Detta kan t.ex. vara fallet om vapnet har avslipade serienummer eller förvaras tillsammans med brottsverktyg. Utskottet föreslår därför att riksdagen ska ge regeringen till känna att den ska återkomma till riksdagen med ett förslag om att fler vapenbrott ska anses som grova. Som en följd av detta bör även kvalifikationsgrunderna för synnerligen grovt vapenbrott ses över. Utskottet tillstyrker med det ovan anförda motion 2017/18:3917 (M, C, L, KD) yrkande 2.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom det alternativa lagförslag som framförts i motion 2017/18:3916 (SD, -), som därmed avstyrks.

Utskottet noterar slutligen att regeringen anser att riksdagens tillkännagivande om höjt minimistraff för grovt brott mot tillståndsplikten i lagen om brandfarliga och explosiva varor i och med propositionen är slutbehandlat. Utskottet har ingen erinran mot denna bedömning.

Reservation

Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten, punkt 1 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen och förslag till lag om ändring i lagen om brandfarliga och explosiva varor med den ändringen att 9 kap. 1 och 1 a §§ vapenlagen och 29 och 29 a §§ lagen om brandfarliga och explosiva varor får den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3916 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) och
bifaller delvis proposition 2017/18:26 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Antalet mord med skjutvapen och skottlossningar har ökat; gängskjutningar och handgranatattacker är numera en del av vardagen på många platser i Sverige. Det krävs ett flertal åtgärder för att komma till rätta med den organiserade brottsligheten och det våld som den medför. En av dessa är skärpt straff för olaga vapeninnehav och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor.

Vi har under valperioden föreslagit kraftigt skärpta straff för vapenbrott, och det är positivt att regeringen nu vidtar åtgärder för att skärpa straffen. Den aktuella propositionen är dock inte tillräckligt långtgående.

Vi anser att den svenska lagstiftningen mot vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor bör vara utformad för att möjliggöra utökade möjligheter till tvångsmedel. En uppjustering av minimistraffen bör dock kompletteras med en uppjustering av straffmaximum för att straffskalan inte ska bli alltför snäv.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:26 Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Följdmotionerna

2017/18:3916 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

Riksdagen beslutar att vapenlagen (1996:67) och lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor ändras i enlighet med vad som anges i motionen.

2017/18:3917 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för synnerligen grova vapenbrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler vapenbrott ska betraktas som grova och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i vapenlagen
(1996:67)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 1 och 1 a §§ vapenlagen (1996:67) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

1 §¹

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst två år.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst tre år.

1 a §²

Om brott som avses i 1 § första stycket är grovt, döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst ett och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. vapnet har innehafts på allmän plats eller på en annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller i ett fordon på en sådan plats,

2. vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet,

3. innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen, eller

4. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om brott som avses i 1 § första stycket är synnerligen grovt, döms för synnerligen grovt vapenbrott till fängelse i lägst tre och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om innehavet,

Om brott som avses i 1 § första stycket är grovt, döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst två och högst fem år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

Om brott som avses i 1 § första stycket är synnerligen grovt, döms för synnerligen grovt vapenbrott till fängelse i lägst fyra och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om innehavet,

¹ Senaste lydelse 2014:894.

² Senaste lydelse 2014:894.

överlåtelsen eller utlåningen har överlåtelsen eller utlåningen har
avsett ett stort antal vapen. avsett ett stort antal vapen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs att 29 och 29 a §§ lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §¹

Den som av oaktsamhet bryter mot 16 § första stycket döms till böter. Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot 16 § första stycket döms till

1. böter eller fängelse i högst ett år om brottet avser brandfarliga varor, eller

2. böter eller fängelse i högst två år om brottet avser explosiva varor.

2. böter eller fängelse i högst tre år om brottet avser explosiva varor.

29 a §²

Om uppsåtligt brott mot 16 § första stycket avser explosiva varor och är att anse som grovt döms till fängelse i lägst *ett* och högst *fyra* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. varan har varit av särskilt farlig beskaffenhet,
2. hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett flera varor eller en stor mängd av en vara, eller
3. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om brottet är att anse som synnerligen grovt döms till fängelse i lägst *tre* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett ett stort antal varor eller en särskilt stor mängd av en vara.

Om uppsåtligt brott mot 16 § första stycket avser explosiva varor och är att anse som grovt döms till fängelse i lägst *två* och högst *fem* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

Om brottet är att anse som synnerligen grovt döms till fängelse i lägst *fyra* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett ett stort antal varor eller en särskilt stor mängd av en vara.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2017:264.

² Senaste lydelse 2017:264.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 1 och 1 a §§ vapenlagen (1996:67) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 kap

1 §¹

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst *två* år.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i *sex* månader.

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst *tre* år.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i *nio* månader.

1 a §²

Om brott som avses i 1 § första stycket är grovt, döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst *ett* och högst *fyra* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. vapnet har innehafts på allmän plats eller på annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller i ett fordon på en sådan plats,
2. vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet,
3. innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen, eller
4. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om brott som avses i 1 § första stycket är synnerligen grovt, döms för synnerligen grovt vapenbrott till fängelse i lägst *tre* och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt

Om brott som avses i 1 § första stycket är grovt, döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst *två* och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

Om brott som avses i 1 § första stycket är synnerligen grovt, döms för synnerligen grovt vapenbrott till fängelse i lägst *fyra* och högst *åtta* år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt

¹ Senaste lydelse 2014:894.

² Senaste lydelse 2014:894.

beaktas om innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett ett stort antal vapen.

beaktas om innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett ett stort antal vapen.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs att 29 och 29 a §§ lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §¹

Den som av oaktsamhet bryter mot 16 § första stycket döms till böter. Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot 16 § första stycket döms till

1. böter eller fängelse i högst ett år om brottet avser brandfarliga varor, eller
2. böter eller fängelse i högst *två* år om brottet avser explosiva varor.

2. böter eller fängelse i högst *tre* år om brottet avser explosiva varor.

29 a §²

Om uppsåtligt brott mot 16 § första stycket avser explosiva varor och är att anse som grovt döms till fängelse i lägst *ett* och högst *fyra* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. varan har varit av särskilt farlig beskaffenhet,
2. hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett flera varor eller en stor mängd av en vara, eller
3. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om brottet är att anse som synnerligen grovt döms till fängelse i lägst *tre* och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett ett stort antal varor eller en särskilt stor mängd av en vara.

Om uppsåtligt brott mot 16 § första stycket avser explosiva varor och är att anse som grovt döms till fängelse i lägst *två* och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

Om brottet är att anse som synnerligen grovt döms till fängelse i lägst *fyra* och högst *åtta* år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett ett stort antal varor eller en särskilt stor mängd av en vara.

¹ Senaste lydelse 2017:264.

² Senaste lydelse 2017:264.